

Datum 2019-11-20
Diarienummer 1154/19

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Göteborgs Stads yttrande över Remiss från Socialdepartementet – promemoria Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning

Göteborgs Stad ställer sig bakom intentionen i promemorian att göra det möjligt för fler, med behov av stöd för andning och sondmatning, att få rätt till personlig assistans eller assistansersättning. Göteborgs stad anser emellertid att nedanstående delar och förslag i promemorian bör uppmärksammas.

Hjälpbehov av privat och integritetskänslig karaktär

I promemorian föreslås att det i LSS 9 a § skrivs in att ett grundläggande behov kan ge rätt till personlig assistans till den del hjälpbehovet är av mycket privat och integritetskänslig karaktär. Det föreslås även att avsteg från denna princip ska göras för andning och sondmatning. När det gäller andning och sondmatning ska hjälpbehovet beaktas oavsett karaktär. Göteborgs Stad anser att detta undantag för de livsviktiga behoven kan ge möjlighet till ökat stöd, trygghet och kontinuitet för de människor med omfattande funktionsnedsättning som har behov av stöd för andning och sondmatning. Göteborgs stad bedömer dock att lagförslaget medför en risk för att rådande rättspraxis för de grundläggande behoven förutom andning och sondmatning kan komma att permanentas. I promemorian saknas en konsekvensanalys som säkerställer att så inte kommer ske. Det saknas också en bedömning av vad som omfattas av egenvård och vad som är hälso- och sjukvårdsinsatser, vilket kan komma att påverka omfattningen av vad som kan inräknas i underlag för att bevilja personlig assistans eller assistansersättning. Likaså kan det påverka patientsäkerheten. Gränslinjen mellan egenvård och hälso- och sjukvårdande insatser bör förtydligas.

Föräldraansvaret

När behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det enligt 51 kap. 6 § SFB bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Denna princip tillämpas också i fråga om personlig assistans enligt LSS även om det saknas skrivning om det i nämnda lag. Promemorian tar upp Försäkringskassans uppföljning av avslag om assistansersättning som visar att skillnaden i avslagsmotivering mellan barn och vuxna beror till viss del på att det finns ett föräldraansvar som innebär att assistansersättning inte beviljas för vissa delar av barnens grundläggande behov. Göteborgs Stad delar intentionen gällande förslaget i promemorian om att när behov av andning och sondmatning utreds inte bortse från det hjälpbehov som normalt ska omfattas av föräldraansvar och som beaktas i samband med övriga grundläggande behov. Samtidigt är det inte lämpligt att bara reglera föräldraansvaret i förhållande till insatsen personlig assistans och därtill särreglera för enskilda grundläggande behov som andning och sondmatning. En sådan reglering angående föräldraansvaret bör gälla generellt för samtliga insatser enligt LSS.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Ordföranden Axel Josefson (M) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan, enligt yrkande från M, L och C den 15 november 2019 (bilaga A) samt avslag på yrkande från V och MP den 15 november 2019 (bilaga B).

Daniel Bernmar (V) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som framgår av yrkandet från V och MP den 15 november 2019 (bilaga B) samt avslag på yrkande från M, L och C den 15 november 2019 (bilaga A).

Blerta Hoti (S) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som stadsledningskontorets föreslagit (bilaga C) samt avslag på yrkande från M, L och C den 15 november 2019 (bilaga A) och yrkande från V och MP den 15 november 2019 (bilaga B).

Vid omröstning i huvudvotering beträffande Axel Josefsons yrkande och Daniel Bernmars yrkande röstade Helene Odenjung (L), Martin Wannholt (D), Hampus Magnusson (M), Jesica Blixt (D), Jörgen Fogelklou (SD), Naod Habtemichael (C) och ordföranden Axel Josefson (M) för bifall till Axel Josefsons yrkande.

Daniel Bernmar (V), Karin Pleijel (MP) och Grith Fjeldmose (V) röstade för bifall till Daniel Bernmars yrkande.

Blerta Hoti (S), Marina Johansson (S) och Jonas Attenius (S) avstod från att rösta.

Kommunstyrelsen beslutade med sju röster mot tre att bifalla Axel Josefsons yrkande.

Elisabet Lann (KD) antecknade följande till protokollet: Om jag hade haft rätt att rösta hade jag röstat för bifall till Axel Josefsons yrkande.

Elisabet Lann (KD) antecknade som yttrande en skrivelse från den 15 november 2019 (bilaga A).

Göteborg den 20 november 2019
GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Axel Josefson

Mathias Sköld

Yrkande angående – Yttrande över Remiss från Socialdepartementet – promemoria Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Texten nedan rubriken ”Yttrande till Socialdepartementet” i detta yrkande översänds till Socialdepartementet som yttrande över remiss av promemoria Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning.

Yrkandet

Vi ser positivt på att andning och sondmatning i sin helhet ska ses som grundläggande behov. Dock finns det skäl att göra en del ändringar i förslaget yttrande över remiss av promemoria Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning.

9 a § i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade lyder:

”Med personlig assistans enligt 9 § 2 avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med andning, sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov).”

I promemorian föreslås följande text läggas till i paragrafen:

”Ett sådant behov kan ge rätt till personlig assistans till den del hjälpbehovet är av mycket privat och integritetskänslig karaktär. När det gäller andning

och måltider i form av sondmatning ska dock hjälpbehovet beaktas oavsett dess karaktär.”

Det bör lyftas att tillägget riskerar att rådande rättspraxis för de grundläggande behoven förutom andning och sondmatning permanentas. Denna farhåga delas även av flera organisationer inom funktionshinderrörelsen.

Det bör även framgå att det inte är lämpligt att bara reglera föräldraansvaret i förhållande till insatsen personlig assistans och därtill särreglera för enskilda grundläggande behov som andning och sondmatning. En sådan reglering angående föräldraansvaret bör gälla generellt för samtliga insatser enligt LSS.

Yttrande till Socialdepartementet:

Yttrande över Remiss från Socialdepartementet – promemoria Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning

Göteborgs Stad ställer sig bakom intentionen i promemorian att göra det möjligt för fler, med behov av stöd för andning och sondmatning, att få rätt till personlig assistans eller assistansersättning. Göteborgs stad anser emellertid att nedanstående delar och förslag i promemorian bör uppmärksammas.

Hjälpbehov av privat och integritetskänslig karaktär

I promemorian föreslås att det i LSS 9 a § skrivs in att ett grundläggande behov kan ge rätt till personlig assistans till den del hjälpbehovet är av mycket privat och integritetskänslig karaktär. Det föreslås även att avsteg från denna princip ska göras för andning och sondmatning. När det gäller andning och sondmatning ska hjälpbehovet beaktas oavsett karaktär. Göteborgs Stad anser att detta undantag för de livsviktiga behoven kan ge möjlighet till ökat stöd, trygghet och kontinuitet för de människor med omfattande funktionsnedsättning som har behov av stöd för andning och sondmatning. Göteborgs stad bedömer dock att lagförslaget medför en risk för att rådande rättspraxis för de grundläggande behoven förutom andning och sondmatning kan komma att permanentas. I promemorian saknas en konsekvensanalys som säkerställer att så inte kommer ske. Det saknas också en bedömning av vad som omfattas av egenvård och vad som är hälso- och sjukvårdsinsatser, vilket kan komma att påverka omfattningen av vad som kan inräknas i underlag för att bevilja personlig assistans eller assistansersättning. Likaså kan det påverka patientsäkerheten. Gränslinjen mellan egenvård och hälso- och sjukvårdande insatser bör förtydligas.

Föräldraansvaret

När behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det enligt 51 kap. 6 § SFB bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Denna princip tillämpas också i fråga om personlig assistans enligt LSS även om det saknas skrivning om det i nämnda lag. Promemorian tar upp Försäkringskassans uppföljning av avslag

om assistansersättning som visar att skillnaden i avslagsmotivering mellan barn och vuxna beror till viss del på att det finns ett föräldraansvar som innebär att assistansersättning inte beviljas för vissa delar av barnens grundläggande behov. Göteborgs Stad delar intentionen gällande förslaget i promemorian om att när behov av andning och sondmatning utreds inte bortse från det hjälpbehov som normalt ska omfattas av föräldraansvar och som beaktas i samband med övriga grundläggande behov. Samtidigt är det inte lämpligt att bara reglera föräldraansvaret i förhållande till insatsen personlig assistans och därtill särreglera för enskilda grundläggande behov som andning och sondmatning. En sådan reglering angående föräldraansvaret bör gälla generellt för samtliga insatser enligt LSS.

Yrkande angående – Remiss från Socialdepartementet - Promemoria om personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Remissvaret från Göteborgs Stad ändras till följande text:

”Göteborgs Stad avstyrker förslagen i promemorian. Istället bör lagen ses över utifrån alla domar från 2009 och framåt och justeras utifrån det som var grundintentionen med LSS. Om det i lagtexten skrivs in att grundläggande behov som ger rätt till personlig assistans ska vara av ”mycket privat och integritetskänslig karaktär” befast en rättspraxis som lett till att allt färre beviljats personlig assistans. I praktiken kan det innebära att den personliga assistansen i huvudsak blir en kommunal fråga eftersom få personer kommer beviljas statlig personlig assistans. Göteborgs Stad anser att detta dels leder till att rättigheter för personer med funktionsnedsättning kränks och dels att stora delar av kostnaderna för personlig assistans skjuts över på kommunerna.

Göteborgs Stad anser att andning och sondmatning i sin helhet ska utgöra rätt till personlig assistans. Därför bör socialdepartementet återkomma med ett nytt förslag på lagändring som möjliggör att samtliga grundläggande behov bedöms i sin helhet. Då urholkas inte rätten till personlig assistans genom det nu föreslagna tillägget i lagtexten om att hjälpbehov ska vara av mycket privat och integritetskänslig karaktär.”

Yrkandet

Det är bra att förtydliga att hjälpbehov med sondmatning och andning ska utgöra grund för rätt till personlig assistans. Däremot är vi rödgrönrosa

starkt kritiska till förslaget om att skriva in i lagtexten att rätten till personlig assistans endast ges till den del hjälpbehovet är av ”mycket privat och integritetskänslig karaktär”. Det kommer förstärka den utveckling vi sett från 2009 och framåt där allt färre beviljas personlig assistans på grund av rättspraxis. Istället bör lagen ses över för att upprätthålla den ursprungliga intentionen med LSS. Det bör också vara Göteborgs Stads svar på remissen.

Yttrande över Remiss från Socialdepartementet – promemoria Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning

Göteborgs Stad tillstyrker förslagen i promemorian som i huvudsak handlar om att göra det möjligt för fler, med behov av stöd för andning och sondmatning, att få rätt till personlig assistans eller assistansersättning. Nedanstående delar och förslag i promemorian anser stadsledningskontoret bör uppmärksammas i remissvaret till Socialdepartementet.

Hjälpbehov av privat och integritetskänslig karaktär

I promemorian föreslås att det i LSS skrivs in det som redan utgör rättspraxis, det vill säga att ett grundläggande behov kan ge rätt till personlig assistans till den del hjälpbehovet är av mycket privat och integritetskänslig karaktär. Göteborgs Stad anser att det är bra att rättspraxis skrivs in i lagtexten, det bidrar till att göra lagen tydligare och därmed till en rättssäkrare bedömning. Det föreslås även att avsteg från denna princip ska göras för andning och sondmatning. När det gäller andning och sondmatning ska hjälpbehovet beaktas oavsett karaktär. Göteborgs Stad anser att detta undantag för de livsviktiga behoven kan ge möjlighet till ökat stöd, trygghet och kontinuitet för den enskilde samt dennes anhöriga. Göteborgs Stad delar bedömningen i promemorian om att det kan medföra att fler personer ges rätt till personlig assistans och assistansersättning. Bedömningen av vad som omfattas av egenvård och inte, samt resultat av kommande utredningar i det ärendet, kan komma att påverka omfattningen av vad som kan inräknas i underlag för att bevilja personlig assistans eller assistansersättning.

Föräldraansvaret

När behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det enligt 51 kap. 6 § SFB bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Denna princip tillämpas också i fråga om personlig assistans enligt LSS även om det saknas skrivning om det i nämnda lag. Promemorian tar upp Försäkringskassans uppföljning av avslag

om assistansersättning som visar att skillnaden i avslagsmotivering mellan barn och vuxna beror till viss del på att det finns ett föräldraansvar som innebär att assistansersättning inte beviljas för vissa delar av barnens grundläggande behov. Göteborgs Stad tillstyrker förslaget i promemorian om att när behov av andning och sondmatning utreds inte bortse från det hjälpbehov som normalt ska omfattas av föräldraansvar och som beaktas i samband med övriga grundläggande behov.